

prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Șoldănești – E. Lavciuc
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Malîi, V. Cotorobai, A. Braga

ÎNCHEIERE

29 mai 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de avocatul Igor Conoval în numele și interesele Svetlanei Cușnir,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Cușnir împotriva lui Andrei Marevschi și Ionela Marevschi, cu privire la declararea nedemnității succesoriale,

și cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Cușnir împotriva Primăriei satului Pohoarna și Consiliul local Pohoarna, intervenienți accesorii Andrei Marevschi și notarul Cornos Elena, cu privire la recunoașterea nulității testamentului, anularea certificatelor de moștenitor testamentar și a actelor subsecvente testamentului, cu readucerea părților la poziția inițială,

împotriva deciziei din 08 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 iunie 2018, Svetlana Cușnir a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Marevschi Andrei privind declararea nedemnității succesoriale.

În motivarea acțiunii a indicat că la 20 decembrie 2017, în s. Pohoarna, r-nul Șoldănești a decedat fratele reclamantei, Marevschi Andrei Simion. După decesul lui, fiul acestuia Marevschi Andrei Andrei, a înaintat la notarul Iurie Pietraru cerere privind acceptarea succesiunii rămase după decesul tatălui Marevschi Andrei Simion.

Reclamanta a invocat că îl consideră pe Marevschi Andrei Andrei, ca moștenitor nedemn, deoarece a comis o faptă amorală împotriva voinței ultimului.

În context, a susținut că la 22 decembrie 2009 fratele ei Marevschi Andrei a divorțat de Marevschi Tatiana. După divorț, până la deces, acesta a locuit în casa părintească a tatălui Marevschi Simeon și mamei Marevschi Ecaterina Ștefan. După divorț până la deces fiul fratelui Marevschi Andrei Andrei absolut nu comunica cu tatăl sau Marevschi Andrei Simion. Dar în prezent Marevschi Andrei Andrei pretinde la bunurile mamei - Marevschi Ecaterina Ștefan în calitate de moștenitor. După înmormântarea fratelui Marevschi Andrei Simion la 23.12.2017, în casa părintească, unde ultimul a locuit, a găsit un șir de documente (acte), printre care a

găsit și Testamentul nr.37 eliberat de Primăria s. Pohoarna r. Șoldănești la 14 martie 1996, prin care mama sa Marevschi Ecaterina Ștefan testează fiului Marevschi Andrei Simion în ziua decedării sale toată averea care îi aparține. Testamentul respectiv îl consideră nevalabil pe motiv, că contravine normelor imperative ale legii, deoarece, semnătura testatorului este falsificată. Testamentul nr.37 din 14 martie 1996 nu este confirmat (autenticat) prin semnătura Secretarului Primăriei s. Pohoarna r. Șoldănești - Anastasia Boldurescu, fapt confirmat prin duplicatul eliberat de către Serviciul Raional Arhiva Șoldănești.

La 06 iulie 2018, reclamanta Cușnir Svetlana a depus o altă acțiune civilă împotriva Primăriei satului Pohoarna și Consiliul local Pohoarna, intervenient accesoriu Marevschi Andrei, privind recunoașterea nulității testamentului.

Reclamanta Svetlana Cușnir a solicitat anularea testamentului nr.37 din 14 martie 1996, eliberat de Primăria s. Pohoarna, r-nul Șoldănești, prin care testatorul Marevschi Ecaterina Ștefan toată averea ei o testează feciorului ei, Marevschi Andrei Simion ca nelegitim; anularea certificatului de moștenitor testamentar de la 20 iulie 2010 nr.4723 pe numele lui Marevschi Andrei Simion, autenticat de către notarul Cornos Elena; anularea certificatului de moștenitor testamentar de la 27 iulie 2010 nr.5029 pe numele Marevschi Andrei Simion autenticat de către notarul Cornos Elena; anularea tuturor actelor subsecvente testamentului nr.37 din 14 martie 1996 eliberat de Primăria s. Pohoarna, r-nul Șoldănești, care nu este autenticat de către Secretarul Primăriei s. Pohoarna, r-nul Șoldănești-Anastasia Boldurescu până la eliberarea Certificatului de moștenitor testamentar legal; repunerea părților care pretind ca moștenitori la averea totală a averii mamei - Marevschi Ecaterina Ștefan la poziția inițială.

Prin încheierea din 18 noiembrie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești, acțiunile civile au fost conexe într-un singur proces.

Prin încheierea din 18 decembrie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești, în calitate de intervenient accesoriu, în proces a fost atras notarul Cornos Elena.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Svetlana Cușnir împotriva lui Andrei Marevschi și Ionela Marevschi, cu privire la declararea nedemnității succesoriale și cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Cușnir împotriva Primăriei satului Pohoarna și Consiliul local Pohoarna, intervenienți accesorii Andrei Marevschi și notarul Cornos Elena, cu privire la recunoașterea nulității testamentului, anularea certificatelor de moștenitor testamentar și a actelor subsecvente testamentului, cu readucerea părților la poziția inițială.

S-a încasat de la Svetlana Cușnir în beneficiul lui Andrei Marevschi, cu titlu de cheltuieli de judecată, suma de 11 000 lei.

La 27 decembrie 2021, Svetlana Cușnir a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunilor.

Prin decizia din 08 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Svetlana Cușnir și s-a menținut hotărârea din 15 decembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești.

În motivarea deciziei, instanța de apel a conchis că soluția instanței de fond este întemeiată, or, pe parcursul examinării cauzei civile, Svetlana Cușnir în temeiul art.118 alin.(1) din Codul de procedură civilă, nu a dovedit circumstanțele pe care le-a invocat drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale.

Instanța de apel a menționat că toate argumentele și afirmațiile invocate de către apelantă sunt lipsite de suport juridic, apreciindu-le ca fiind inconsistente și fără raționament juridic valabil circumstanțelor speței.

În acest context, instanța de apel a remarcat că actele contestate de către Cușnir Svetlana, nu i-au încălcat nici un drept sau libertate a unui interes legitim, dat fiind, că Svetlana Cușnir pe parcursul a 10 ani de la decesul mamei sale nu a pretins la averea succesorală, nu a dat dovadă prin acțiunile sale despre intenția acceptării averii succesorală în corespundere cu art.1516 Cod civil, or, la acțiunea civilă nu a prezentat probe ce ar demonstra contrariul, iar despre faptul că fratele său - Marevschi Andrei a acceptat averea succesorală a mamei sale, Svetlana Cușnir a cunoscut, însă nu a avut nici o obiecție.

La 26 aprilie 2023, avocatul Igor Conoval, acționând în numele și interesele Svetlanei Cușnir, a declarat recurs împotriva deciziei din 08 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei contestate, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel, înalt complet de judecată.

În motivarea recursului, a invocat că decizia este neîntemeiată și a fost emisă cu încălcarea normelor de drept material.

În context, a susținut că atât instanța de fond cât și cea de apel, nu au constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță la acceptarea succesiunii rămase după decesul lui Marevschi Andrei Simion și recunoașterea nulității testamentului nr.37 din 14 martie 1996, iar concluziile primei instanțe și celei de apel sunt în contradicție cu probele prezentate de recurentă.

Instanța de apel judecând cauza, a trecut în mod superficial asupra argumentelor recurente, nu a dat apreciere corectă a probelor prezentate, a constatat greșit starea de fapt a lucrurilor, nu a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță la recunoașterea nulității testamentului nr.37 din 14 martie 1996, prin care testatorul Marevschi Ecaterina a testat toată averea sa feciorului ei Marevschi Andrei Simion, anularea certificatelor de moștenitor din testatar nr.5029 din 27.07.2010, eliberate de către notarul public Cornos Elena, și în consecință a interpretat în mod eronat legea, iar concluziile făcute în decizia adoptată sunt în contradicție cu probele prezentate de recurent și cu prevederile legale.

A indicat că instanța de apel nu a ținut cont că, conform pct.1) din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 03 octombrie 2005 Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației la examinarea cauzelor despre succesiune, raporturile succesorală sunt guvernate de legea în vigoare la data deschiderii moștenirii, iar la caz în respectivul litigiu îi sunt aplicabile prevederile Codului civil (Legea nr.1107-XV din 06.06.2002, în vigoare de la 12.06.2003 până la 01.03.2019).

Prima instanță și cea de apel nu au ținut cont că în conformitate cu prevederile art. 1516 alin. (2,3) Cod civil (aceeași redacție), succesiunea este acceptată de succesori indiferent de faptul dacă este testatar sau succesori legal. Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Mai mult ca atât, instanța de apel nu a ținut cont că, prin hotărârea primei instanțe, fără a avea un motiv întemeiat, nefiind definitivă hotărârea, imediat pronunțării a fost restituit testamentul în original notarului Cornos Elena și la CTAS Șoldănești dosarul de pensionar în original pe numele lui Marevschi Ecaterina Stepanovna pe 34 file, astfel încât pentru efectuarea unei expertize grafoscopice în instanța de apel care ar demonstra cu certitudine dacă semnătura depusă pe testamentul nr.37 din 14 martie 1996, aparține testatorului Marevschi Ecaterina sau nu, urma să aibă loc doar cu concursul instanței de apel prin reclamarea actelor expediate, și în consecință instanța de apel fără o motivare suficientă și întemeiată a respins cererea de numirea expertizei grafoscopice a testamentului nr.37 din 14 martie 1996.

De asemenea, consider că este neîntemeiat argumentul instanței de apel precum că testamentul în litigiu corespunde cerințelor art. 1458 alin.(1) lit.b) Cod civil (redacția până la 01.03.2019) fiind asimilat celui autentificat notarial, acesta fiind datat, semnat personal de către testatorul Marevschi Ecaterina, or instanța de apel nefiind specialist în domeniu, în lipsa unei expertize corespunzătoare nu poate înlătura dubiile apărute cu privire la semnătura aplicată, iar concluziile în decizie sunt făcute arbitrar fără un suport probatoriu.

Curtea Supremă a comunicat intimațiilor cererea de recurs, însă până la data examinării admisibilității recursului referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că decizia recurată a fost expediată părților, inclusiv avocatului recurente, prin intermediul poștei electronice, la 03 martie 2023.

Din acest motiv, Completul de judecată consideră că recursul depus la 26 aprilie 2023, a fost declarant în termen.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr.246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de SRL „Vega-L” a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr.246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmens c. Suediei* 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de avocatul Igor Conoval în numele și interesele Svetlanei Cușnir, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de avocatul Igor Conoval în numele și interesele Svetlanei Cușnir.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecătorii

Diana Stănilă

Ion Malanciuc